

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук,
управління та адміністрування
Кафедра публічного управління
та менеджменту природоохоронної
діяльності

Бакалаврська кваліфікаційна робота

на тему: Зарубіжний досвід розвитку сфери туризму та перспективи його
впровадження в Україні

Виконала студентка 4 року навчання
групи У-41
напряму 073 «Менеджмент»
Веселовська Вікторія Віталіївна

Керівник к.е.н., доцент
Колонтай Світлана Миколаївна

Консультант _____

Рецензент к.геогр.н., доцент
ОДЕКУ
Нажмудінова Олена Миколаївна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук, управління та адміністрування
Кафедра публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Павленко О.П.
“ 21 ” квітня 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Веселовській Вікторії Віталіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Зарубіжний досвід розвитку сфери туризму та перспективи його впровадження в Україні
керівник роботи Колонтай Світлана Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від “21” квітня 2020 року №42-С
2. Строк подання студентом роботи 2 червня 2020 року
3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні акти, дані статистичного обліку, спеціальна наукова література та періодичні видання
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
  - 1 Тенденції, проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в світі
  - 2 Закордонний досвід організації туристичної діяльності
  - 3 Тенденції, проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в Україні
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
  - 1 Структура світового експорту послуг, млрд. доларів США
  - 2 Динаміка кількості подорожуючих у світі за 1995-2017 роки, млн. осіб
  - 3 ТОП-20 країн світу, економіка яких залежить від розвитку туризму
  - 4 ТОП-20 країн світу, економіка яких не залежить від розвитку туризму
  - 5 Моделі розвитку туризму в світі

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 21 квітня 2020 року**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1	Робота з літературними джерелами	21.04- 26.04.20	91	відмінно
2	Робота над розділом 1 «Тенденції, проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в світі»	27.04- 7.05.20	95	відмінно
3	Робота над розділом 2 «Закордонний досвід організації туристичної діяльності»	8.05- 18.05.20	91	відмінно
4	Рубіжна атестація	11.05- 16.05.20	95	відмінно
5	Робота над розділом 3 «Тенденції, проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в Україні»	19.05- 30.05.20	92	відмінно
6	Оформлення роботи	31.05- 1.06.20	94	відмінно
7	Здача роботи на кафедру	02.06.20		
8	Перевірка на плагіат	07.06.20		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		93	відмінно

Студент _____ Веселовська В.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)Керівник проекту _____ Колонтай С.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СВІТІ	7
1.1 Аналіз туристичної діяльності в світі.....	7
1.2 Розвиток туристичної діяльності в провідних туристичних країнах світу.....	10
1.3 Моделі розвитку туризму в світі.....	19
РОЗДІЛ 2 ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	25
2.1 Організація туристичної діяльності в зарубіжних країнах.....	25
2.2 Досвід зарубіжних країн в контексті формування державної політики розвитку туризму.....	29
2.3 Закордонний досвід організації туристичної діяльності (на прикладі Туреччини).....	34
РОЗДІЛ 3 ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	48
3.1 Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі України.....	48
3.2 Можливості застосування в Україні зарубіжного досвіду розвитку туристичної діяльності.....	57
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм стає потужним фактором налагодження взаємозв'язків між країнами, народами, сприяє вирішенню політичних, економічних, соціальних, зовнішньоекономічних, торговельних, культурних проблем в світі.

В сучасних глобальних умовах попит та пропозиція на ринку туристичних послуг мають стрімку тенденцію до збільшення. За даними міжнародних аналітиків, туризм є однією з найбільших і швидко зростаючих галузей економіки в світі. Як зазначається у доповіді ЮНВТО «Tourism Highligts 2017» [1], у світі постійно зростає пропозиція туристичних продуктів, місць розташування та обслуговування туристів, що робить галузь привабливою для інвесторів та ключовою рушійною силою соціально- економічного прогресу завдяки створенню нових робочих місць та підприємств, зростанню експортних надходжень та розвитку інфраструктури.

За останні роки міжнародний туризм зростає швидше ніж міжнародна торгівля. В багатьох країнах, що розвиваються, туризм є найбільшою статтею експорту. Туризм стає все більш важливим компонентом експортної диверсифікації і надає можливість компенсувати зниження експортних надходжень у більшості сировинних і нафтоекспортуючих країн [1]. Ця світова тенденція не оминає і Україну, де, попри окремі соціально-економічні проблеми, ринок туризму розвивається також досить швидко.

Причинами такого зростання туристичної сфери економіки є цілий комплекс факторів, серед яких і підвищення загального добробуту населення в світі, що дозволяє обирати пізнавальні та розважальні способи проведення дозвілля, і зміцнення середнього класу як основного споживача туристичних послуг, і розвиток транспортної інфраструктури, зв'язку, інтернет-технологій

та комунікацій. Туризм стає глобальним трендом, і в найближчі роки залишиться на вершині світового попиту. Зазначені тенденції значного впливу розвитку ринку туристичних послуг на економіку багатьох країн світу підкреслюють актуальність теми бакалаврської роботи.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій свідчить, що зазначена проблематика перебуває у полі зору багатьох учених. Її різні аспекти досліджували такі науковці, як: Є.В. Козловський, який вивчав іноземний досвід регулювання міжнародного туризму та рекреації; В.Б. Бессонова здійснила аналіз ролі держави в організації й розвитку рекреаційної діяльності в різних країнах світу; Ю.В. Мігущенко розкрив основні напрями регулювання структурних диспропорцій у туристичній сфері країн Центрально-Східної та Південної Європи; О.В. Соловйова визначила інструменти державного регулювання та підтримки розвитку сфери рекреаційних послуг у зарубіжних країнах та ін.

Мета роботи — дослідити теоретичні основи зарубіжного досвіду розвитку туристичної діяльності та розглянути перспективи його впровадження в Україні.

В бакалаврській кваліфікаційній роботі досліджено тенденції, проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в світі, розглянуто закордонний досвід організації туристичної діяльності, проаналізовано проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в Україні, розглянуто можливості застосування в Україні зарубіжного досвіду розвитку туристичної діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами бакалаврської кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки.

1. Туризм - один із значущих соціально-економічних показників стану суспільства і розвитку цивілізації, а крім того, спосіб пізнання навколишньої дійсності, підвищення культурного рівня та відновлення здоров'я людей. Незважаючи на фінансові кризи, терористичні атаки, економічні та політичні війни з 2009 року сектор подорожей і туризму демонструє безперервне зростання, випереджаючи темпи зростання світової економіки.

2. Туризм стимулює зростання зайнятості населення, сприяючи підвищенню його добробуту. Міжнародна практика свідчить, що в середньому 3-4 іноземні туристи забезпечують одне робоче місце в економіці країни з урахуванням залучення в їх обслуговування працівників суміжних галузей.

3. Витрати іноземних туристів на території іншої держави виступають джерелом валютних та податкових надходжень. Активний експорт туристичних послуг збільшує внески в платіжний баланс та ВВП країни.

4. Туристична індустрія створює галузі, які обслуговують сферу туризму, сприяючи диверсифікованості економіки за рахунок розширення асортименту сфери послуг.

5. На сьогодні розвиток міжнародного туризму характеризується низкою важливих структурних трансформацій, які визначають доміанти розширення міжнародної торгівлі туристичними послугами у найближчі 15-20 років. Передусім, вони зумовлені демографічними, соціальними, економічними, технологічними, політичними, екологічними та іншими трендами в розвитку нашого світу, що впливає на структуру, динаміку та перспективи розвитку галузі.

6. У довгостроковій перспективі аналітиками прогнозується збереження темпів подальшого стійкого розвитку туристичного сектора, оскільки мільйони людей подорожують, щоб краще пізнати світ. Країни, що залучають найбільшу кількість іноземних туристів і отримують значні доходи від експорту туристичних послуг, як правило, мають високий рівень міжнародної конкурентоспроможності на світовому ринку послуг. У зв'язку з цим зростає актуальність подальших досліджень конкурентоспроможності країн в міжнародному туризмі.

7. За масштабами міжнародного туризму та формою організації туристичної галузі для України найбільш прийнятна саме третя (європейська) модель управління. Однак для ефективного функціонування цієї моделі потрібне державне фінансування (щонайменше, часткове), яке забезпечить участь країни у формуванні й просуванні національного турпродукту, рекламно-інформаційної діяльності, організації та проведення міжнародних туристичних виставок, конференцій, семінарів, формування базового пакета інвестиційних проектів у галузі розвитку туристичної інфраструктури.

8. Окремі елементи механізмів державного регулювання туристичної галузі європейських країн, ефективність яких перевірена часом і підтверджується конкретними досягненнями в розвитку туризму, доцільно використовувати в розвитку туристичної галузі України з урахуванням її історичних, правових і культурних особливостей.

9. Державне регулювання недосконале і має недостатнє фінансування туристичної галузі, обмежує можливості України співпрацювати з міжнародними організаціями, приймати участь у форумах, конференціях, симпозіумах, які ними проводяться, що знижує позитивний імідж держави у світовому туристичному співтоваристві, веде до зменшення кількості укладених контрактів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. UNWTO Tourism Highlights, 2017 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eunwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> (дата звернення 25.05.2020)
2. WTTC Global Economic Impact and Issues-2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wttc.org/economic-impact/> (дата звернення 25.05.2020)
3. Циганов С.А., Бунтова Н.В. Розвиток міжнародних туристичних послуг як важлива домінанта економічного зростання. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 13.9. 2019. С.80-92.
4. Парфіненко А. Ю. Міжнародний туризм в Україні: геополітичні аспекти глобального явища. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 126. Ч. 1. С. 12–23.
5. ДСТУ 28681.1-95 «Туристично-екскурсійне обслуговування. Проектування туристичних послуг». К: Держспоживстандарт, 1996.
6. ДСТУ 28681.2-95 "Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги: Загальні вимоги" . К: Держспоживстандарт, 1996.
7. Закон України "Про туризм" від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР (із змінами і доповненнями від 02.10.2018)
8. Международная стандартная отраслевая классификация всех видов экономической деятельности (МСОК) [Електронний ресурс]. – Четвертий переглянутий варіант. – Нью-Йорк: ООН, 2009. - Режим доступу: http://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_4rev4r.pdf. (дата звернення 20.05.2020)
9. Колесник О. О. Основні тренди світового туристичного ринку / Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції : у 2

т. (м. Запоріжжя, 30–31 березня 2017 р.). Запоріжжя : Просвіта, 2017. Т. 1. С. 376–379.

10. Tourism Towards 2030: Global Overview – [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://ttr.tirol.at/sites/default/files/upload/UNWTO_Tourism%20Vision_2030.pdf. (дата звернення 15.05.2020)

Туристичне країнознавство : підручник / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О. О. Любіцева. – 2 - ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2015

11. Біль М. М. Механізм державного управління туристичною галуззю (регіональний аспект) : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. / М. М. Біль. – Л. : Львів. регіон. ін - т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2010.

12. Вербівська Л. В. Інвестиційна стратегія соціально - економічного розвитку регіону : зміст і структура // Соціально - економічні дослідження в перехідний період. Інноваційний розвиток економіки : зб. наук. праць. – Львів, 2007

13. Бондаренко, М. П. Туристичний сектор економіки України: реалії та перспективи / М. П. Бондаренко // Економіка і прогнозування. – 2016.

14. Tourism Strategy of Turkey – 2023– Режим доступу:
<http://www.kulturturizm.gov.tr/genel/text/eng/TST2023.pdf>

15. Якубовський О. П. Управління кризами і ризиками суспільного розвитку / О. П. Якубовський, Т. І. Пахомова, Н. М. Драгомерецька. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2005. – 188 с. 260.

16. Санжаровський І. Регіональний контракт: європейський досвід та українські перспективи І. Санжаровський ; Ін-т регіональних та євроінтеграційних досліджень “ЄвроРегіо Україна”

17. Дудкіна О. П. До питання організації рекреаційної діяльності у вільних економічних зонах / О. П. Дудкіна // Проблеми економічної політики у вільних економічних зонах.

18. Про заходи щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі туризму : Указ Президента України від 14.12.2001 р. № 1213/201 // Офіційний вісник України
19. Шупік Б. В. Зарубіжний досвід у регулюванні туризму / Б. В. Шупік // Держава та регіони. – 2009.
20. Горбера, О. Е. Організація туристичної діяльності в системі світового ринку послуг / О. Е. Горбера // Економіка та держава. – 2010
21. Сіренко, К. В. Аналіз туристичного ринку України в сучасних умовах розвитку економіки / К. В. Сіренко // Актуальні проблеми економіки
22. Парфіненко А. Ю. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації : вступ до курсу «Туристичне країнознавство» / А. Ю. Парфіненко. – Х. : Бурун - книга, 2015.
23. Санжаровський І. Регіональний контракт: європейський досвід та українські перспективи І. Санжаровський ; Ін-т регіональних та євроінтеграційних досліджень “ЄвроРегіо Україна”
24. Державна програма розвитку туризму в Україні до 2010 року. - Київ, 2002.
25. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід: /монографія / кол.авт., за ред.. А.Ю.Парфіненка.- Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2013.